

U T L Å T A N D E

avgivet vid syneförrättning enligt vattenlagen för torrläggning av marker tillhörande Forsby i Västra Ede socken, Bredal, Grävsäter, Hägerstad, Hägerstad frälse, Hägerstad slott n:r 1, Klockarebordet n:r 1 och Solvesta i Hannäs socken, Knappekulla, Porsnäs, Skrickerum n:r 2, Skrickerum med Bodaström, Skårsjö, Vittbråten, Åläng, Öjelsbo samt utjordarna Boda n:r 1 /Botorp/ och "äng till Skrickerum n:r 2" i Tryserums socken och Bönemåla, Degersnäs, Fuld, Högtomta, Lückerum, Möcklicka, Rafvenas, Skedshult, Apperum, Öndals frälse och Öndal med Bodaström i Ukna socken av Kalmar län.

Förordnande och handläggning.

Efter av Länsstyrelsen utfärdat förordnande för under-tecknad förrättningsman, att handlägga förrättningen ifråga, hava nödiga förundersökningar företagits å platsen, samt förrättningen därefter handlagts vid vederbörligen utlysta sammanträden. Fråga om åtgärd enligt 7 kap. 38 § vattenlagen har uppstått under syneförrättningen, varför civilingenjör K.H. Hård av Konungens Befallningshavande förordnats som biträdande förrättningsman och har han därvid avgivit särskilt utlåtande. In- tet hinder mot förrättningens handläggande eller företagets ut- förande har kunnat utrönas.

Dikningsområdets läge och omfattning.

De vattenskadade markerna, som äro belägna på båda sidor om sjön Vindomens avlopp, Vindån, och sträcker sig från nämnda sjö till och med Forsby, hava vid förundersökningarna innefattats å den till detta utlåtande fogade plankartan.

För övrigt framgår läget av bifogade generalstabskarta n:r 46, där desamma inlagts med röd färg. Å plankartan är upptagen all den mark, som vid nu under vegetationsperioden rådande vattenstånd i de genom dikningsområdet gående avloppene kan torrläggas till 1,2 meters djup eller det mindre djup, som be-
träffande betes- och ängsmark o.dyl. kan anses erforderligt för
erhållande av full torrläggning å marken. De vattenskadade markernas begränsningskurva har alltså bestämts enligt ovan angivna grunder samt med ökning av kurvans höjdläge alltefter av-
ståndet från den bestämda vattenytan, varvid markens naturliga lutning, dock högst 0,5:1000 lagts till grund för denna ökning.

I den utlåtandet bifogade beskrivnings- och värderings-
längden, bil. litt. A, finnas de särskilda ägofigurerna inom om-
rådet närmare angivna till areal och ägoslag. Av denna längd
framgår, att den ytvidd, som kartlagts och anses hava nytta av
företaget utgöres av:

åker 229,30 hektar

ängs- och odlingsmark 30,62 hektar

Summa 259,92 hektar.

Torrlägningsåtgärder.

Sökandena yrkade under syneförrättningens första skede, att sjön Vindomen skulle sänkas, oaktat att största delen av markägarna kring sjön vore emot sjösänkningen. Sedermera yrkade samtliga jordägare kring sjön, att sjöns vattenyta skulle bibehållas oförändrad och att de skulle befrias från delaktighet /§ 18 och 19 i syneprotokollet/. Då någon majoritet, som i 7 kap. 44 § vattenlagen sägs för tvångsdelaktighet i sjösänkningen ej förelåg, övergingo även sökandena till yrkandet att få sina marker torrlagda till för åker erforderligt djup med bibehållande av Vindomens vattenstånd.

För ernående av detta har biträdande förrättningsmannen konstruerat en damm utan rörliga delar för Vindomens utlopp, som vid visst vattenstånd i sjön, avbördar samma vattenmängd som Vindån i sitt nuvarande skick. Vidare måste Forsby säg och kvarn lösas, då fallhöjden minskas från 3,5 till 1,9 meter. Därjämte har nämnda huvudevlopp, Vindån, å plankarta och profiler betecknat med A-B-C-D-E-F-G, avloppen B-H, C-I-J, D-L och

F-M föreslagits att fördjupas och utvidgas, vilka avlopp å plankartan äro angivna med dubbeldragna röda linjer.

Över dessa avlopp ha profiler blivit uppgjorda, och framgår av dessa samt därtill hörande sektioner avloppens såväl nuvarande som föreslagna dimensioner, fallförhållanden, jordarten efter avloppens sträckning m.m. Avloppens blivande dimensioner återfinnas dessutom i den bifogade grävningstabellen, bil. lift. B.

För utrönade av de för avförande av förekommande flöden erforderliga dimensionerna å avloppen ha deras nederbördsområden beräknats. Av efterföljande tabell framgår de olika avloppens nederbördsområden, de flod- och medelvattenmängder, som beräknats framrinna i avloppen, vars dimensioner sedan beräknats med tillhjälp av Ganguillet och Kutters formel.

Avlopp	Nederbördsområde km. ²	Flodvattenmängder m ³ /sek.	Medelvattenmängder m ³ /sek.	Bottenlutning	Släntlutning	Bot- ten- bredd m.	Bliv. högvat- ten- stånd m.	Bl me va st
A-B-C-D-E-F-G	245,0	8,0	1,7	0,15:1000	1:1,5	7,50	1,70	0,
B-H	0,5	0,05	0,005	1,2:1000	"	0,30	0,30	0,
C-I	4,5	0,45	0,045	0,5:1000	"	0,50	0,75	0
D-L	1,0	0,1	0,01	0,6:1000	"	0,30	0,45	C
F-M	1,4	0,14	0,014	0,2:1000	"	0,30	0,62	C
I-J	0,8	0,08	0,008	0,5:1000	"	0,30	0,40	

Broar och trummor.

På företagets bekostnad skola utföras 4 st. ägovägsbroar samt 1 st. byvägsbro och 1 st. byvägsturma i enlighet med ritning och specialkostnadsförslag.

Den nybyggda landsvägsbron vid 18⁺²⁹ och bygdevägsbron vid 70⁺⁹² ha tillräckliga genomsläppsöppningar, och då broarnas landfästen vila på berg, kan det erforderliga djupet erhållas genom försiktig sprängning under broarna. Arbetet skall bekostas av företaget, men utföras av vägens ägare d.v.s. Vägstyrelsen, om denna ej hellre vill överlämna det åt de dikande. Den merkostnad, som uppkommer vid försiktighet vid sprängningen, skall dock bestridas av vägstyrelsen, då broarna enligt uppgift äro byggda senare än år 1880.

Under spång vid 38⁺⁹⁸ uppsattes på företagets bekostnad nya stöttor, i enlighet med ritning, av spångägaren, om han ej vill överlämna arbetet till företaget.

Därest delägarna nu eller framdeles önska bygga privata broar över avloppen är detta tillåtet under förutsättning att fria vattenöppningen ej inskränkes.

Kostnader och ersättningar.

I det för företaget upprättade, utlåtandet bifogade kostnadsförslaget, bil. litt. C, äro alla de arbeten, som för det ifrågavarande torrlägningsområdet äro erforderliga, specificerade.

Å sträckan 114-115 har eventuell spåntbeklädd beräknats i specialkostnadsförslag. Då det emellertid blir dyrbarare med dylik än full utschaktning av slänten och då dessutom det farliga jäslagret blir torrlagt, hava synmännen föreskrivit vanlig schaktning med slänthlutning 1:1,5 även på denna sträcka.

En preliminär beräkning av huvudavloppet med 15 meters bottenbredd gav till resultat en kostnad av 99000 kronor. En lägre bottenlinje med 7,5 meters bottenbredd har sänkt kostnaden till 67500 kronor, varför sistnämnda förslaget föreskrivits av synmännen. Nuvarande djup å Vindån utnyttjas i detta fall bäst.

I kostnadsförslaget finnas dessutom upptagna samtliga ersättningar, som synmännen på grund av därom framställda yrkanden och jämlikt gällande bestämmelser ersett böra utgå.

Ersättning för jord, som åtgår till avloppens upptagande till föreskriven bredd, skall sålunda utgå efter jordens värde före företagets utförande, sådant detta värde finnes angivet i kolumn 11 av värderingslängden. Särskild jordersättningslängd, bil. litt. D, bifogas dett utlåtande, och upptager denna längd alltså de ersättningsbelopp, som skola utgå för förlorad jord.

Ersättning för jord, som åtgår för upplag, skall utgå ^N

efter jordens fulla värde efter företagets utförande, sådant detta värde finnes angivet i kolumn 13 av värderingslängden.

Då det emellertid nu torde vara omöjligt att fullt riktigt bestämma de ersättningsbelopp, som skola utgå för upplag, stadga synmännen, att ersättningsbeloppet skall beräknas av statens i länet tjänstgörande lantbruksingenjör, sedan företaget blivit utfört, och innan upplagen eventuellt borttagits. Utgivande av ersättning för jordupplag medför dock ej dikningsföretagets äganderätt till jorden, utan utgör endast ersättning för det intrång, vederbörande förorsakas genom schaktmassors uppläggande på hans mark. Borttager jordägaren upplagen, äger han sedan bruka jorden, men måste i så fall och utan ytterligare ersättning vid framtida renningar av kanalen ånyo tåla schaktmassors uppläggande. En approximativ beräkning av denna sistnämnda ersättning har utförts av synmännen och har upptagits i kostnadsförslaget till 2500 kronor.

Synmännen stadga att till ägarna av Forby kvarn och såg skall utgivas följande ersättningar:

För vattenkraft	36000:- kr.
" Kvarnhus	8000:- "
" Såghus	600:- "
" Kvarnstall	200:- "

Överföres 44800:- kr.

	Överfört	44800:- kr.
För minskt värde å ladugård och svinhus		1250:- "
" värde å kvarninventarier		4675:- "
" " " inventarier i sågen		2450:- "
" " " vattenhjul i kvarn och såg		<u>700:- "</u>
	Summa	53875:- kr.

Forsby kvarn och såg skall till företaget överlämnas den 14 mars 1931, då ersättningsbeloppet skall till kvarnägarna överlämnas. Kommer denna synförrättning att på i lag föreskrivet sätt att klandras, gälle angående kvarnens och sågens avstående och ersättningsgarnas utgivande bestämmelserna i 58 § 9 kap. i vattenlagen. Sådan nedsättning av ersättningsbeloppet, som omfattas i 54 § 9 kap. vattenlagen skall ej ske.

Några andra ersättningar än här ovan nämnda skola ej utgå.

Kostnaderna för dammen, som skall utföras i enlighet med ingenjör Håards förslag, och de anslutande jordvallarna ha beräknats till 11300 kronor och kostnaderna för själva grävningen med brobyggnader och jordersättningar till 94060,37 kronor.

Sammanlagda kostnaden för företaget har sålunda beräknats uppgå till 159.235,37 kronor, inberäknat ersättningar.

Företaget blir då ägare till kvarnhus med kvarnstall samt såg-
hus, vattenhjul, samtliga inventarier i kvarn och såg samt vat-
tenbyggnaderna och vattenfallet till höjden + 1,00.

Bättnad genom företaget.

Jämlikt bestämmelserna i 7 kap. 22 § och 10 kap. 60 §
vattenlagen hava synemännen verkställt uppskattning av den ge-
nom företaget uppkomna jordförbättringen, och återfinnes såväl
de på de särskilda fastigheterna belöpande andelarnas värde
före och efter företagets genomförande ävensom jordförbättrings-
värdena i den förut omdömda beskrivnings- och värderingsläng-
den. Enligt denna längd utgör:

Markens värde efter torrläggningen	351.308:- kr.
------------------------------------	---------------

" " före	167.319,20 "
----------	--------------

vidan värdeökningen genom företaget

skulle uppgå till	183.988,80 kr.,
-------------------	-----------------

då avdrag gjorts för en del diken, som ej påyrkats till ut-
förande, med ett belopp motsvarande kostnaden för desamma för-
djurng och utvidgning.

beträffande tillvägagångssättet vid uppskattningen
av den genom företaget uppkommande jordvärdestegringen torde
bära anföras, att därvid hänsyn tagits till såväl jordens na-
turliga godhet som lutningsförhållanden, belägenhet och andra

förhållanden såsom markens avdikningsmöjligheter, dess sättning, höjdläge o.dyl., som härvid kunna inverka. Varje ägofigurs värde i vattenskadat skick har i den mån inga andra faktorer inverka med tillhjälp av s.k. gradkurva beräknats i $\frac{1}{2}$ av värdet i fullt torrlagt skick, vilket senare värde åsatts marken vid av synemännen verkställd undersökning av jordens naturliga godhet och ^{/skaffenhet.} be-/

Beräkning av avdragsdiken.

För att fullt jämställa samtliga i företaget ingående marker har en del av dessa, vilka ej ligga intill de avlopp, som nu skola upptagas, avvägrats och beräknats diken, och har från vederbörande fastigheters förbättringsvärden sedan dragits kostnaderna för upptagande av respektive diken.

Kostnad för upptagande av sträckan 90-97⁺⁸⁰

90-95 ⁺³⁰	1000 m. lera ³ à 0,85	850:-
Byvägsbro vid 93 ⁺⁹²		160:-
Oförutsedda utg. m.m.		<u>90:-</u> 1100:- kr.
95 ⁺³⁰ - 97 ⁺⁸⁰	600 m. lera ³ à 0,85	510:-
Ägovägsbro vid 97 ⁺³⁵		140:-
Oförutsedda utg. m.m.		<u>70:-</u> 720:- "

1820:- kr.,

varav kostnaden för sträckan 90 - 95⁺³⁰ = 1100 kronor fördelas på ägofig. 453-477, 726, 758. Förbättringsvärdet utgör å dessa

Ägofigurer 3529,40+529,20=4058,60 kr., varav

Ägofig. 453-477 bekostar $\frac{3529,40 \cdot 100}{4058,60} = \text{ca } 80\%; \frac{80 \cdot 1100}{100} = 880 \text{ kr}$

och " 726-758 resten $\text{ca } 20\%; \frac{20 \cdot 1100}{100} = 220 \text{ "}$,

varav 626-743 $= \frac{187,6 \cdot 220}{529,2} = 77:- \text{ kr.}$

och 744-758 resten = 143:- "

Kostnaden för upptagande av 95⁺³⁰ - 97⁺⁸⁰ = 720 kronor fördelas

på ägofig. 726-743 med förbättringsvärde = 187,60 kr. samt

" " 744-758 " " = 341,60 "

529,20 "

varav ägofig. 732-743 bek. $\frac{137,20 \cdot 100}{478,80} = \text{ca } 28,5\%; \frac{28,5 \cdot 720}{100} = 205:- \text{ kr.}$

och " 744-758 " $\frac{341,60 \cdot 100}{478,80} = \text{ca } 71,5\%; \frac{71,5 \cdot 720}{100} = 515:-$

Egen grävningskostnad för att ägofig.

732-743 skola erhålla full förbättring blir således

77+205 = 282:- kr.

744-758 " " " " 143+515 = 668:- "

Urspr. förbättringsv. för ägofig 732-743 =

= 187,60 kr. 744-758 341,60 kr.

avgår 282:- " 668:- "

återstå 0 0

varför intet förbättringsvärde åsatts dessa ägofigurer, som

framgår av kostnadsfördelningslängden ha dessa ägofigurer

ingen delaktighet i företaget.

Kostnad för upptagande av avlopp

⁺²⁰
från punkt 130 till ägofig. 832,284 meter

c:a 850 m.³ lera à 0,85 kr. 722,50 kr.

skiftesvägsbro 140,-- "

Oförutsedda utg. m.m. 87,50 "

940:-- "

som fördelas på ägofig 780-785 med förbättringsv. 959:-

796-810 " " 2576:- 3535 kr.

samt 811-846 3316:- 3316 "

Summa 6851:kr.

Ägofig. 780-785 bekosta $\frac{3535 \cdot 100}{6851} =$ c:a 52 %, $\frac{52 \cdot 940}{100} =$ 510 kr. och
och 796-810

" 811-846 " c:a 48 %, $\frac{48 \cdot 940}{100} =$ 430 " .

3/ Kostnad för upptagande av avlopp till ägofig. 97-107 från

⁺¹⁰
pålo 122

c:a 850 m.³ lera à 0,85 722,50 kr.

byvägstrumma 160:-- "

Oförutsedda utgifter m.m. 87,50 "

970:-- "

som fördelas på ägofig. 108-111 med förbättringsv. 1058,40

och " " 97-107 " " 2281,60 3340: kr.

värden, dock med iakttagande av stadgandet i 7 kap. 27 § vattenlagen, att delägare, som ej är sökande till företaget, ej är skyldig vidkännas större kostnad för detsamma genomförande än som svarar mot värdet av den båtnad hans mark därigenom beredes. De särskilda delägarnas delaktighet i företaget finnes i form av andel i procent av verkliga kostnaden samt andel i beräknad kostnad upptagne i den till detta utlåtande Mörande kostnadsfördelningslängden, bil. litt. F.

Prövning av företagets laglighet.

Några allmänna intressen och ej heller fiskeriintressen av någon betydelse komma att beröras av företaget. Kungl. Kammarkollegium har ej ansett nödigt att bevaka det allmännas rätt och intressen, bil. litt. G. Fiskerintendenten har på Kungl. Lantbruksstyrelsens förordnande avgivit yttrande enligt 10 kap. 43 § vattenlagen, varvid framhållits att fiskerinäring av betydelse ej kan lida något väsentligt förfång, bil. litt. H. Då den föreslagna dammen ej kan utgöra något hinder för ålynglets uppgång, har någon ålyngelsledare ej ansetts vara behöfvlig och därför ej föreslagits av synemännen.

Någon förändring på sjön Vindomens vattenstånd är ej avsett att göras, utan endast sänkning av Vindån i och för förbättrad torrläggning av sanka marker längs ån. Vindån kan ej

heller hänföras till vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes. Synemännen hava därför ej ansett det vara behöfligt att underställa synemännens utlåtande vattendomstolens prövning.

Enligt 7 kap. 38 § vattenlagen skall nyttan av företaget efter avdrag av kostnaderna för dess verkställande överstiga skadan av företaget, varvid skadan å vattenkraften skall räknas två gånger värdet av densamma.

Beräknad nytta av företaget 183.988,80

" kostnad " " 105.360,37

Rest Kronor 78.628,43.

Då emellertid vid sådan jämförelse, som föreskrives i nämnda §, nyttan av företaget efter avdrag av kostnaden för dess verkställande, finnes överstiga skadan och intrånget å annans egendom, beräknat till 57645:- kronor enligt biträdande förrättningsmannens utlåtande, fänna synemännen intet hinder mot företagets utförande enligt denna § föreligga.

Framtida underhållet.

Kostnaderna för företagets framtida underhåll skola gäldas efter samma grunder, som gälla för företagets första utförande, eller efter de procenttal, som finnas angivna i kostnadsfördelningslängden.

Samtliga broar och trummar skola dock efter ombyggnad till underhåll övertagas av resp. ägare.

Rensning av avloppen skall verkställas så snart dylik prövas av behovet påkallad, och äger varje delägare vitsord till rensnings företagande.

Anläggning av vattningsplats i avloppen eller vidtagande av annan åtgärd, som försvårar eller fördröjar avloppens framtida underhåll, må varken göras eller tillåtas ens på vederbörandes egen mark. Skulle någon göra sig skyldig härtill, äger arbetstyrelsen förstundig honon att omedelbart bota skadan. Tredskas han, må skadan värderas av tvänne ojäviga personer samt sedan bötas på den försumliges bekostnad.

Företagets utförande m.m.

Synemännen stadga, att företaget skall utlämnas på entreprenad samt utföras till gemensam räkning i enlighet med det upprättade förslaget.

Arbetet må påbörjas, på snarast möjlig förrättning tillgit åt sig laga kraft samt anmälan till styrelseval gjort till (Konungens Befallningshavande i Länet, och skall vara fullbordat inom utgången av år 1939.

Angående förlängd arbetstid hänvisas till 7 kap. 58 vattenlagen.

Vid arbetets utförande är i övrigt att iakttaga följande bestämmelser, vilka särskilt skola företas blivande entreprenör:

att avlopp skall följa å marken utstakat och å plankartan angiven sträckning;

att de uppschaktade massorna fördelas till lika godhet och

mängd å båda sidor om avloppet och lägges på minst en meters avstånd från dikekanten;

att jordvallarna genomgrävas vid tillstötande diken och minst på var 50:de meter;

att träd, som förekomma i de för avloppet fastställda linjerna, skola borttagas av vederbörande ägare i så god tid, att dikttningsarbetet icke hindras, vid äventyr att träden i annat fall borttagas av entreprenören, och en del virke därvid förstöres;

att å profilritningen angivet höjdläge å bottenlinjen i förhållande till fixpunkterna samt fastställda slänter skola gällande framför å profilritningen och i grävningstabellen angivna djupsiffror och dagbredder samt

att de till ledning vid arbetets utförande och framtida underhåll anbragta fixpunkterna, vilkas läge såväl i plan som profil framgå av de upprättade ritningarna, ej må vid laga

ansvar rubbas.

Arbetsstyrelse m.m.

Företagets angelägenheter skola omhänderhavas av den valda arbetsstyrelsen. Arbetsstyrelsen, vilken sammanträder på ordförandens kallelse, och vilken är beslutför, när två ledamöter äro närvarande och om beslutet ense, äger att ombesörja erforderliga arbeten för företagets genomförande och underhåll, hos delägare i företaget uttaga härför erforderliga medel samt i övrigt handhava de med företaget förenade angelägenheterna. Avgår ledamot av arbetsstyrelsen, skall densamma omedelbart kompletteras genom val å allmänt sammanträde.

Styrelsen åligger att föra noggranna och med verifikationer försedda räkenskaper, vilka skola avslutas för kalenderår samt årligen granskas av de valda revisorerna. Å allmänt sammanträde, vanligen före april månads utgång, skola räkenskaperna framläggas till delägarnas godkännande.

För styrelsen gälla i övrigt föreskrifterna i 3 kap. 15, 17-21 §§ vattenlagen.

Företagets allmänna angelägenheter skola avhandlas å allmänna sammanträden, därvid varje delägare äger rösträtt efter det andelstal, som är bestämmande för hans skyldighet att taga del i kostnaderna för företaget, och gäller sålunda som röstlängd vederbörlig kostnadsfördelningslängd.

Underrättelse om allmänt sammanträde skall antingen skriftligen delgivas varje delägare minst åtta dagar före sammanträdet eller och minst 14 dagar före detsamma kungöras såväl i Ukna, Hannäs, Tryserums och Västra Eds socknars kyrkor som ock i minst i en av ortens tidningar. Över beslut vid allmänt sammanträde skall genom arbetsstyrelsens försorg föras protokoll, vilket senast 14 dagar efter sammanträdet skall vara för delägarna tillgängligt.

Uttaxering av delägarnas bidrag till erforderliga arbeten m.m. tillgår sålunda, att arbetsstyrelsen upprättar och vid allmänt sammanträde framlägger debiteringslängd, upptagande de belopp, som skola uttaxeras, vad därav belöper på varje delägare, samt tiden för inbetalningen. Anser någon, att den i längden verkställda fördelningen ej är med lag överensstämmande, äger han att påfordra rättelse genom stämning å arbetsstyrelsen inom 30 dagar efter sammanträdet till vederbörlig allmän domstol. Oaktat att sådan klandertalan föres är dock delägare skyldig att inom tid, som av styrelsen bestämts, inbetala debiterat belopp, vid äventyr att beloppet hos honom utsökes i enahanda ordning som om betalningsskyldighet vore honom genom lagkraftäggande dom ålagd.

Företagets avsyning.

Sedan företaget blivit utfört, skall detsamma avsynas av statens i länet tjänstgörande lantbruksingenjör, och anses företaget i dess helhet fullbordat, när avsyningsförrättaren till arbetsstyrelsens ordförande överlämnat bevis om godkännande, eller, därest företaget blivit understött med statsmedel, när vederbörande myndighet godkänt detsamma.

Kommer företaget att understödjas med lån eller bidrag av allmänna medel, skola de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t möjligen kunna bliva föreskrivna som villkor för arbetsplanens fastställande lända till efterrättelse för företaget.

Företagets namn.

Företaget skall benämnas "Vindåns sänkingsföretag av år 1930."

Vattendomstolsavgift.

Enligt 11 kap. 95 § vattenlagen skall det åligga sökandena ; att till Konungens Befallningshavande i länet inbetala 183,98 kronor såsom bidrag till kostnaderna för vattendomstolarnas organisation och verksamhet.

Besvärshänvisning.

Besvär mot denna förrättning må ingivas till Söderbygdens vattendomstol, adress Stockholm, inom sextio dagar ef-

ter nedenstående dag. I besvären, som skola ingivas i tre exemplar, skola fullständigt upptagas klagandens alla påståenden och skälen därtill, och skola till besvären fogas de handlingar klaganden vill åberopa till stöd för ändringssökandet. I övrigt hänvisas till 11 kap. 85 § vattenlagen beträffande besvärers ingivande.

Skedshult den 25 augusti 1930.

På tjänstens vägnar:

Georg Wadman

H. H. Kier

Hjalmar Larsson *Rolf Johansson*

Postnads för

Stamnans	Post. nr	Stamnans	Stamnans	Stamnans	Stamnans	Stamnans
1	2	3	4	5	6	7
Forsby	1 ¹	-	2	Edda och Maria Bergensstråle		1-32
Rarens	1 ¹	-	1/8	Sesamma		32-77
Andals fiskerigård	2 ³	B	1/2	Sesamma		78-107
" "	2 ⁵	AB	1/2	August Johansson	S	108-192
Andal med Boda- ström	ar-1 ⁶	ar-E	1/16	Karolina Edström		193-199
" "	"	"	"	Erik Karlsson	W ₂ S	200-258
" "	1 ⁴	C	1/8	Sigfrid Johansson	S	259-277
" "	ar-1 ⁵	ar-D	ar-1/8	August Karlsson	S	278-320
" "	"	"	"	Hemming Lundberg		321-328
Lägerh. Karlsson	1 ⁷	-	ar-1	Hjalmar Wistberg		329-330
Andal med Boda- ström	1 ¹³	HC	3/224	Hemming Lundberg	S	331
" "	ar-1 ²	AD	ar-1/6	Hjalmar Ottosson	S	332-346
" "	"	AB	"	Hjalmar Karlsson	W ₂ S	347-363
" "	1 ¹¹	HD	3/32	Ludvig Berggren		364-386
" "	1 ⁷	F	5/56	Hjalmar Ohlund	S	387-413
" "	1 ¹²	Hb	9/112	Gustaf Lenné	S	414-452
" "	1 ³	B	1/8	Karl Lenné		453-477
" "	1 ⁸	G	1/12	Albert Eriksson	W ₂ S	478-503
Hecksult	2 ⁴	G	1/8	O. A. Claesson		504-509
"	2 ⁵	H	1/4	David Edström	S	510-534
"	2 ³	F	1/8	Gustaf Gustafsson	W ₂ S	535-559
"	1 ⁵	D	1/4	Johan Karlsson		560-582
"	1 ⁶	DB	1/4	Sesamma		583-607
				Överföres		

delningslämning.

Kor.		Bliv.		Förbättr.		Del- aktig- het	Kostnad för				Summa Kostnad	
värde		värde		värde			gränsvärden, därmed förbrukade varor och såg		specifik- ationer			
Nr.	mc	Nr.	mc	Nr.	mc	%	Nr.	mc	Nr.	mc	Nr.	mc
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
2079	60	22208	40	20128	80	10.940	17420	35	645	47	18065	82
8912	40	19566	40	10654	-	5.790	9219	73	341	62	9561	35
7274	-	14353	40	7079	40	3.848	6127	38	227	04	6354	42
21508	40	44141	-	22632	60	12.301	19587	54	725	78	20313	32
1672	80	3526	-	1853	20	1.007	1603	50	59	41	1662	91
13853	-	29218	-	15365	-	8.351	13297	75	492	72	13790	47
3462	20	9618	-	6155	80	3.346	5328	02	197	42	5525	44
8031	80	13230	-	5198	20	2.825	4498	40	166	68	4665	08
1066	20	2574	-	1507	80	0.819	1304	14	48	32	1352	46
226	80	266	-	39	20	0.021	33	44	1	24	34	68
22	40	28	-	5	60	0.003	4	78		18	4	96
3302	60	8666	-	5363	40	2.915	4641	71	171	99	4813	70
4008	20	8974	-	4965	80	2.699	4297	76	159	24	4457	-
4287	20	7268	-	2980	80	1.620	2579	61	95	58	2675	19
6700	60	12420	-	5719	40	3.109	4950	63	183	44	5134	07
7597	80	15400	-	7802	20	4.241	6753	17	250	22	7003	39
6662	60	9312	-	2649	40	1.440	2292	99	84	96	2377	95
5633	60	11928	-	6294	40	3.421	5447	44	201	84	5649	28
1807	40	3584	-	1776	60	0.966	1538	21	57	-	1595	21
3565	80	7854	-	4288	20	2.331	3711	78	137	53	3849	31
4538	80	9016	-	4477	20	2.433	3874	19	143	55	4017	74
4980	20	8122	-	3141	80	1.708	2719	74	100	77	2820	51
4113	20	8232	-	4118	80	2.239	3565	28	132	10	3697	38
125307	60	269505	20	144197	60	78.373	124797	54	4624	10	129421	64

1	2	3	4	5	6	7
				Överför		
Skedshult	1 ³	B	1/8	Karl Nilsson storbarn	S	608-623
"	2 ²	E	1/8	Summa	S	624-644
"	17	C	1/10	Mb. Gudmundsson		645-653
"	1 ²	A	1/4	N. P. Edström storbarn		654-670
"	27	I	3/16	Gottfr. Gustafsson	S	671-682
"	28	I	3/16	Johan Karlsson		683-693
Strickman med	ar 1 ²	A	1/4	Hugo Pettersson		694-698 = Str.
Bodas barn	ar 1 ³	B	33/115	Hilda Andersson		699-743 = Str.
" - (Kittelsen)	1 ¹	C	ans.	Karl J. Andersson		744-762
Öljorden, Aug. till				Hilda Andersson		763-790
Strickman m. r. 2				Aug. Edström		791-810
Bodas m. r. 1, utjord						
" (Börger)	1 ⁴			Kungl. Maj: t och Kroun		811-851
				Summa		

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
125307	60	269505	20	144197	60	78.373	124.797	54	4624	10	129.421	64
1759	80	4578	-	2818	20	1.532	2439	49	90	39	2529	88
3270	40	7098	-	3827	60	2.080	3312	10	122	72	3434	82
2851	80	5488	-	2636	20	1.433	2281	84	84	55	2366	39
4995	20	11144	-	6148	80	3.342	5321	64	197	19	5518	83
3898	20	6986	-	4587	80	2.494	3971	33	147	15	4118	48
2935	80	7434	-	4498	20	2.445	3893	30	144	26	4037	56
2058	-	3962	-	1904	-	1.035	1648	09	61	07	1709	16
5517	80	9276	40	3758	60	2.043	3253	18	120	54	3373	72
1909	60	2234	40	324	80	0.177	281	85	10	44	292	29
4359	60	7574	-	3214	40	1.746	2780	25	103	02	2883	27
2697	80	5678	-	2980	20	1.620	2579	61	95	58	2675	19
7257	60	10350	-	3092	40	1.680	2675	15	99	12	2774	27
167319	20	351308	-	183988	80	100.000	159235	37	5900	13	165135	50

Skedshult den 25 aug. 1930.
På Gårstens vägnar:

Hälsningar Adolf Johansson

U t l å t a n d e

med anledning av undertecknads förordnande som bitr. för-
rättningsman vid laga syneförrättning angående torrläggning
av mark kring Vindomen och dess utlopp, Vindån, i Ukna och
Tryserums socknar av Kalmar län.

Då den majoritet för sänkning av sjön Vindomen,¹⁾ vilken stadgas i 7 kap. 44 §, icke förefinnes bland sökandena och andra, som förenat sig med dem, har frågan om sjöns sänkning fallit. Då emellertid huvudparten av de i ansökan avsedda markerna ligger nedanför sjöns utlopp, ha sökandena yrkat att Vindån skall upprensas på sätt att icke Vindomens vattenstånd beröres, utan sjön behålles i sitt nuvarande tillstånd.

Enbart en upprensning av Vindån skulle givetvis, även om delen närmast sjön lämnas orörd, inverka sänkande på sjöns vattenstånd. För att förhindra detta skall, om företaget kommer till stånd, en damm utan rörliga delar uppföras vid sjöns utlopp och så konstruerad att den vid visst vattenstånd i sjön avbördar samma vattenmängd, som skulle avrunnit i den händelse Vindån bibehållits i sitt nuvarande skick.

De avrinnande vattenmängderna voro vid ifrågavarande förrättnings början föga kända. På grund därav uppsattes en pegel vid sågen vid Vindomens utlopp och påbörjades avläsningarna därstädes den 25. mars 1929 och pågå alltjämt. Observationerna insändas direkt till Statens Meteorologisk-Hydrografiska Anstalt.

Pegelns 0-pkt. har avvägs och befunnits ligga å höjden + 4.35. Pegelfix. + 6.01, kors i sten å höger strand omedelbart nedom Vindåns utlopp ur sjön. Samma 0-plan har använts som ingenjör Wadman använde vid ifrågavarande syneförrättning.

1) Vindomen och Fulldbosjön ligga i samma nivå, så att även den senare sjön kommer att sänkas, om Vindomen sänkes. Vindomens area är 14 km², Fulldbosjöns 2.8 km².

De dagliga vattenstånden finnas angivna å bil. 1 och grafiskt framställda å bil. 2.

Under förrättningsens gång hava vattenmängdsmätningar utförts, dels vid sjöns utlopp, dels vid Öndals bro. Skillnaden i nederbördsområde är oväsentlig (mindre än 2 km²).

Resultatet av vattenmängdsmätningarna, vilka utförts med en Statens Meteorologisk-Hydrografiska Anstalt tillhörig flygel, återgivas i nedanstående tabell och å bil. 3 i form av avbördningskurva.

Tabell 1.

Vattenmängdsmätningar.

Mätställe	Dag för mätningen	Vattenstånd i Vindomen	Avbördning fr. sjön i m ³ /sek.	Anmärkningar
Utloppet	25.3. 1929	± 4.88	1.6	Osäker mätning.
"	27.3. 1929	± 4.92	2.15	
"	7.4. 1929	± 5.03	3.35	
"	27.4. 1929	± 5.00	3.10	
Öndalsbro	9.5. 1929	± 4.99	2.8	
"	16.5. 1929	± 4.78	1.35	
"	20.10.1929	± 4.63	0.6	Möjligen någon dämning.

Mätningen den 25. mars är något osäker på grund av att tidtagaruret icke fungerade oklanderligt. För de övriga mätningarna har nytt ur använts. För mätningen den 20. oktober kan eventuellt befaras någon dämning från den c:a 4.5 km. nedanför liggande kvarnen vid Forsby. Felet, om nämnvärt sådant över huvud taget finnes, kan icke vara stort, vilket synes å avbördningskurvan. Kurvans övre del är osäker och har på grund därav streckats, någon mätning vid vattenmängd större än 3.35 m³/sek. har nämligen icke gått att få, på grund av låg vattentillgång. Detta torde dock icke vara av så stor betydelse att

det motiverar förrättnings utsträckande över ämnu ett år. Även om man skulle göra det, är det dock icke säkert att man vinner något med ett uppskov, då man icke har några garantier för att vattenmängden blir större under ett kommande år än den som varit de närmast föregående.

För att kunna uppskatta avrinningens storlek vid högre vattenstånd än då mätningarna företagits har här nedan en jämförelse gjorts med de vattendrag, som ligga närmast och varifrån vattenmängdsuppgifter finnas.

Tabell 2.

Pegel	Vattendrag	Nederbördsområde	Sjö %	Max. avrinning lit. pr sek. o. km ²
Jakobsberg	Nobyån	209	10.1	22
Rödjenäs	Emån	165	14	44
Hamra	"	645	12	32

Nederbördsområdet vid Vindomens utlopp är 230 km² och sjöprocenten 15.6. Vid mindre nederbördsområden blir alltid max. vattenmängden större räknat i sek. lit. per km² än vid större. Max. avrinningen minskas om sjöprocenten ökas. Vid Rödjenäs är sjöprocenten något mindre än vid Vindomens utlopp, och nederbördsområdet endast 67 % av Vindomens. Max. avrinningen vid Vindomen bör alltså vara mindre räknat i sek. lit. pr km². Vid Hamra är nederbördsområdet mer än 2.5 ggr större, men sjöprocenten mindre. För att vara på säkra sidan räknas här med 44 sek. lit. pr km².

$$\text{Alltså } Q = 230 \cdot 44 \approx 10 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Dammen har konstruerats att vid exept. h.v.y. å + 5.40 avbörda 10.75 m³/sek. och bör man då vara fullt säker på att vattenytan icke stiger mer än förut. Vattnet kommer, då v.y. stigit över normal h.v.y. + 5.15, att avrinna något hastigare än förut. Någon olägenhet för kraftverken nedanför torde detta icke innebära, men utgör det en säkerhet för strandägarna.

Med ledning av ovanstående mätningar och avvägningar ha

följande karakteristiska vattenytor och vattenmängder bestämts.

<u>Vattenytor.</u>			<u>Vattenmängder.</u>		
Exept.h.v.y.	±	5.40	Exept. h.v.q.	10 m ³ /sek.	
Normal "	±	5.15	Normal "	5,3 "	
" m.v.y.	±	4.85	" m.v.q.	1,7 "	
" l.v.y.	±	4.60	" l.v.q.	0,55 "	
Exept. "	±	4.40	Exept. "	0,2 "	

Dammbyggnad.

En damm skall byggas vid sjöns utlopp å ställe som angives medelst en röd linje å planritningen (pl. 1) samt i anslutning till denna en jordvall med krön å höjden ± 5.90, allt i enlighet med bilagda ritningar (pl. 2 och 3).

Dammen kommer icke att utgöra något hinder för ålynglets uppgång, varför särskild ålyngelledare icke ansetts erforderlig, vilket är i överensstämmelse med fiskeriintendentens skrivelse av den 27/9 1929.

I ett fall som detta har Dubuats formel icke kunnat användas för beräkning av vattnets strömning över dammen, ¹⁾ varför till grund för beräkningarna lagts de teorier om vattnets strömning i kanaler, vilka framställets av dåvarande assistenten vid K.T.H:s vattenlaboratorium, kapten E.Lindquist (K.T.H:s festskrift 1927). Samme man har genom modellförsök förvissat sig om att beräkningarna i detta fall äro fullt betryggande. Det mittersta utskovet har således givits kanalform. Sidoutskoven, vilkas skibord ligga över nedre v.y., ha beräknats enligt formeln $Q = 1.71 B H^{3/2} (u = 0.578)$ och utformats som vanligt. Sidorna till översta delen av det trattformade in-

1) Det har visat sig att vid försök med grunddammar räknade efter Dubuats formel u blivit större än 1, vilket visar att formeln i ett fall som detta icke kan användas, då det måste förekomma strömningar, vartill formeln icke tar hänsyn (ejektorsverkan e.d.).

taget till "kanalen" har utformats som skibord med krönhöjd
å + 5.15.

Dammens avbördningsförmåga återfinnes i tabell 3 här
nedan samt grafiskt framställd i jämförelse med den nuvarande
avrinningen å bil. 4. Den streckade linjen betecknar mittut-
skrovets avbördningsförmåga och den streckprickade dammens to-
tala avbördningsförmåga.

Tabell 3.

Dammens avbördningsförmåga.

v.y.	"Kanalen"	vänstra utsk.	högra utsk.	Skibord	Totalt
4.40	0.0	-	-	-	0
4.59	0.47	-	-	-	0.47
4.73	1.09	-	-	-	1.09
4.85	1.70	-	-	-	1.70
5.00	2.61	0.30	0.15	-	3.06
5.08	3.15	0.57	0.39	-	4.11
5.20	4.03	1.05	0.84	0.11	6.03
5.40	5.50	2.10	1.85	1.30	10.75

Kostnaderna för dammen och de anslutande jordvallarna
hava beräknats till 11.300:-- kr. (se bil. 5).

Vattenverken vid Forsby.

Vid Forsby omkring 5 km. nedanför utloppet ur Vindömen
bildar Vindån de första strömfällen. Det översta av dessa är
utbyggt med kvarn och såg. Därpå följer det s.k. Spånhyvelfal-
let och sedan Älöterna. De båda översta fallen samt en del av
Älöterna tillhöra Forsby gård.

Vid det översta fallet är ån helt överbyggd med en damm
av betong. Kvarnen och sågen ligga å ömse sidor och ledes vatt-
net till dessa från dammen genom var sin tillloppsränna av trä.
Båda verken drivas medelst vattenhjul av trä. Dammen är rela-
tivt ny och av god beskaffenhet. Samma gäller i huvudsak övriga
vattenbyggnader.

Nederbördsområdet har uppmätts till 245 km². Sjöprocenten utgör 14.7.

Den erforderliga effekten för vattenverken har uppskattats till:

för kvarnen o:a 35 hkr.¹⁾
 " sågen " 20 "

alltså summa 55 hkr.

Vattenhjul av ifrågavarande slag och med ett varvantal av 6-8 per minut hava en verkningsgrad av 40 - 50 %. I det följande har räknats med 50 %, vilken verkningsgrad även brukar vara den normala. Om med Q betecknas utbyggnadsvattenmängden blir denna

$$Q = \frac{E \cdot 75}{10 \cdot \eta \cdot h}$$

där E = effekten = 55 hkr.

= verkningsgraden = 50 %

h = fallhöjden = 3.5 m.

$$Q = \sim \frac{55 \cdot 75}{10 \cdot 50 \cdot 3.5} \approx 2.35 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Enligt 9 kap. 10 § i vattenlagen skall vid beräkning av skadan hänsyn tagas till mera betydande växlingar i vattenförningen, och har på grund därav dels månadsmedeltal, dels 6, 9 och 11 mån. vattenmängd använts vid beräkningarna.

Med tillhjälp av de observerade vattenstånden i sjön och avbördningskurvan (bil. 3) ha de avrinnande vattenmängderna beräknats och uppritats i form av diagram under vattenstånden (se bil. 2). Månadsmedeltal av de avrinnande vattenmängderna hava sedan beräknats.

Nedanstående tabell 4 visar dessa medelvattenmängder vid Vindomens utlopp för varje månad.

1) För ett par stenar erfordras i allmänhet o:a 12 hkr. Kvarnen har 3 par.

Tabell 4.

Avrinnande vattenmängder från sjön.

Medeltal pr månad.

N = 230 km².

Månad	1929	m ³ /sek.	Månad	1930	m ³ /sek.
april		3.2	januari		1.4
maj		2.5	februari		1.1
juni		1.3	mars		0.9
juli		1.2	april		1.1
augusti		1.0	maj		1.3
september		0.8			
oktober		0.65			
november		0.75			
december		1.15			

Enligt den 14. april 1929 gjorda arvägningar ovanför och nedanför fallet har konstaterats att den tillåtna övre dämningssgränsen, angiven dels å vänster strand strax ovanför bron medelst järndubb i berg, dels genom skala fäst i dammen, dels genom målat streck å själva dammen, låg å höjden + 4.47 samt v.y. omedelbart nedanför vattenhjulet vid kvarnen i höjden + 1.10. Vattenytan i sjön låg då å höjden + 5.03 och avrinning från sjön var 3.35 m³/sek. Vattenytan nedanför kvarnen var då högre än normalt och torde den vid medelvatten ligga å höjden c:a + 1.00. Den utnyttjade fallhöjden är alltså vid medelvatten 3.47 m. eller i runt tal 3.5 m.

I skrivelse, inlämnad å sammanträdet den 9. juli 1928, ha Ebba och Karin Bergensträhle, såsom ägare till Forsbykvarn och såg, yrkat på att hela anläggningen med hus och inventarier skulle lösas, då de ansågo, att genom sänkning av den nu medgivna dämningssrätten, krafttillgången skulle minskas i så hög grad, att återstoden av kraft icke skulle vara tillräcklig att driva kvarn och såg. Dessutom yrkas i samma skrivelse ersättning för annan förlust, som kan tillskyndas dem genom sänkning av dammen, då de planerat anläggning av elektrisk kraftstation därstädes.

Vattenytan ovanför dammen vid Forsby kvarn och såg behöver för full torrläggning av de ifrågavarande markerna vid medelvatten sänkas till höjden $\pm$ 2.90. Nedre vattenytan ligger enligt ovan å $\pm$ 1.00, alltså en blivande fallhöjd av 1.90 m. och behöver således en fallhöjd av 1.60 m. tagas i anspråk för torrlägningsändamål. För att eventuellt kunna kompensera denna skada och slippa lösa hela fallet, vilket i annat fall måste anses nödvändigt, har undersökning gjorts för utrönande av kostnaden för upprepning av fallsträckan nedanför, vilken för närvarande användes att driva en spånhyvel (pl. 4-8). Härigenom skulle en fallhöjd på c:a 1 m. återvinnas. Vid ett sådant förfaringssätt måste ändock 1.6 m. utbyggd fallhöjd lösas, damm och tilloppsrännor ombyggas, vattenhjul och avlopp sänkas samt avsevärda sprängningar göras, då åbotten nedanför kvarnen till stor del består av berg, eller skola vattenverken flyttas till det ställe, där spånhyveln ligger. Kostnaderna härför ställa sig dock alltför höga, varför 9 kap. 4 § vattenlagen måste tillämpas och hela anläggningen lösas.

Beträffande påyrkad ersättning för planerad elektrisk kraftstation vid Forsby skulle, om sådan beviljades, ersättning utgå även för spånhyvelfallet, då detta i ett förslag till kraftanläggning, vilket inlämnats vid sammanträde den 27. februari 1929, var avsett att upprepas. Förslaget är dagtecknat den 6. september 1918 och torde med all säkerhet icke vara aktuellt. Dessa ersättningsanspråk kunna således icke bifallas.

Vattenkraftens värde.

För beräkning av vattenkraftens värde bör man känna avrinningens storlek under en följd av år. Då nu emellertid observationerna påbörjats först i mars föregående år, har en jämförelse gjorts mellan nederbörden under 1929 och de 9 närmast föregående åren för att utröna om ifrågavarande år kan anses som ett medel-, maximum- eller minimiår vad nederbörden beträffar. Härvid ha uppgifter från de kringliggande nederbördsstationerna vid Holmbo, Västervik och Adelsnäs använts

(se bil. 6), och har i nedanstående tabell årsnederbörden för sagda stationer angivits dels för år 1929, dels som medeltal för 10-årsperioden 1920 - 1929.

Tabell 5.

Nederbörd i mm.

Station	1929.	1920-1929 i medeltal
Holmbo	560	595,1
Västervik	548	525,3
Adelsnäs	582	543,2
Medeltal för de 3 stationerna	563	554,5

Av ovanstående tabell synes att 1929, vad nederbörden beträffar, ligger något över medeltalet för 10-årsperioden och kan man då även antaga, att året ur hydrografisk synpunkt varit ett medelår.

Här ovan har angivits de avrinnande vattenmängderna vid Vindomens utlopp. Nederbördsområdet vid Forsby kvarn är emellertid 15 km^2 (c:a 6 %) större än vid sjöns utlopp, varför vattenmängderna böra ökas något. Vattnet, som tillkommer nedanför sjön, har icke samma betydelse för kraftverken, som det som rinner till sjöarna, varför vattenmängderna endast ansetts böra ökas med 3 % från Vindomen till Forsby.

Här nedan angives de effektbelopp, som kunnat uttagas vid Forsby kvarn och såg under tiden april 1929 - mars 1930.

Tabell 6.

År och månad	Normal utnyttjnings- bar vattenmängd i medeltal m ³ /sek.	Fallhöjd i meter	Effektbelopp i hkr. 50 % verknings- grad.
1929 april	2.35	3.2.	50
maj	2.25	3.4	50
juni	1.34	3.5	31
juli	1.24	"	29
augusti	1.03	"	24
september	0.82	"	19
oktober	0.67	"	16
november	0.77	"	18
december	1.18	"	28
1930 januari	1.44	"	34
februari	1.12	"	26
mars	0.92 0.95	"	22
			347

Alltså i medeltal per år c:a 29 hkr.

Enligt varaktighetsdiagrammet (bil.8) är

6 mån. medelvatten	1.1 m ³ /sek.
9 " "	0.9 "
11 " "	0.7 "

Som normalmedelvärde å vattenkraften, räknat på hjulaxeln, synes skäligen inklusive damm, intagsrännor, hjulhus och avlopp men utan maskineri, böra sättas till 800:-- kr. pr hkr. Vardet å vattenkraften blir alltså:

$$29 \cdot 800 = 23.200:-- \text{ kr.}$$

Räknas vattenkraftens värde efter den effekt, som kan uttagas under 6, 9 och 11 månader och sättes vardet till 300, 800 och 1200 kr./hkr resp. erhålles:

6 mån. effekt	10 . 1.1 . 3.5 . $\frac{50}{75}$	= 25.6 hkr.
9 " "	10 . $\frac{0.9 \cdot 3.5}{1.5}$	= 21 "
11 " "	10 . $\frac{0.7 \cdot 3.5}{1.5}$	= 16.4 "

Alltså:

$$\begin{aligned} 16.4 \text{ hkr. } \text{å } 1200 &= 19.700 \text{ kr.} \\ (21 - 16.4) &= 4.6 \text{ " " } 800 = 3.700 \text{ " } \\ (25.6 - 21) &= 4.6 \text{ " " } 300 = 1.400 \text{ " } \\ &24.800 \text{ kr.} \end{aligned}$$

Vid syn å kvarn och såg den 17. februari 1930 ha följande värden bestämts å hus och inventarier, som skola lösas (se protokoll bil. 7).

Kvarnhaus	8.000:--	
Såghus	600:--	
Kvarnstall	<u>200:--</u>	8.800:--
Minskat värde å ladu-		
gård och svinhus	<u>1.250:--</u>	<u>1.250:--</u>
Transport:		10.050:--

Transport : 10.050:--

Värde å kvarninventarier, vilka		
funnos före ansökans kungörande	3.875:--	
Senare insatta	800:--	
Vattenhjul	400:--	
Värde å inventarier i sågen	2.450:--	
Vattenhjul	300:--	7.825:--
Summa kr.		17.875:--

Beträffande de "senare insatta" inventarierna yrkade sökandena att ersättning härför icke skulle utgå, stödjande sig på 9 kap. 12 §. Då emellertid det icke kan sägas att de tillkommit i uppenbarlig avsikt att höja ersättningen, utan hava de varit nyttiga och nödiga, skall enligt nämnda paragraf ersättning utgå.

Bostads- och ekonomihus m.m. hava icke ansetts böra lösas, då jordbruket kan drivas oberoende av kvarnen.

Enligt protokoll (bil. 7) giver kvarnen nu en avkastning av 1.250:-- kr. och sågens avkastning har av synemännen skattats till 400:-- kr., allt per år räknat. Det åligger dock ägarna till kvarnen att göra större reparationer. Kvarnens och sågens läge i omedelbar närhet av gården och skogen är till icke oväsentlig fördel för ägarna, då transportlängden för dels skog för sågning och dels såd för malning blir ringa. Detta har ansetts giva gården en ökad inkomst av 350:-- kr./år. Inkomsterna skulle alltså bliva 2.000:-- kr. pr år. Räknar man med förräntning efter normal räntefot 5 % och 2 % för underhåll och förnyelse¹⁾ motsvarar avkastningen ett kapital av c:a 28.600:-- kr.

En beräkning av vattenkraftens nuvarande värde för ägaren med utgångspunkt från den avkastning, vattenverken giva under nuvarande förhållanden, ställer sig som följer:

1) Enligt syn åligger det arrendatorn att underhålla kvarnen utom vattenbyggnader. På grund härav räknas endast med 2 % för underhåll och förnyelse, då det endast gäller vattenbyggnaderna och sågen.

Inkomst av såg och kvarn kapitaliserad

efter 7 % (se ovan)

28.500:--

Avgår för kvarn och sågbyggnader 8.600:--

Kvarnstall 200:--

Inventarier i kvarn 4.675:--

" " såg 2.450:-- 15.925:--

Återstår alltså som värde å vattenkraften 12.575:--

motsvarande 420:-- kr. pr hkr.

Enligt taxeringsbevis (bil. 9) äro följande taxeringsvärden åsatta:

	Markvärde	Byggnadsvärde	Summa
Kvarn	14.000:--	20.000:--	34.000:--
Såg	6.000:--	14.000:--	20.000:--
	20.000:--	34.000:--	54.000:--

För att jämföra dessa värden med de ovan beräknade får man utgå ifrån att byggnadsvärdena inkludera även vattenbyggnader samt bostad för mjölnare jämte ladugård och uthus. Till denna summa skall alltså läggas värdet av naturvattenkraften, vilken medtagits i markvärdet. 9 månaders medelvattenmängd är c:a $0.9 \text{ m}^3/\text{sek}$. Effekten alltså $10 \cdot 0.9 \cdot 3.5 = 31.5 \text{ hkr}$. (Verkningsgraden sättes här till 75 %). Värdet pr hkr kan sättas till 120:-- kr. Vattenfallsvärdet $31.5 \cdot 120 = 3.800:-- \text{ kr}$.

Enligt bilaga 7 ha följande byggnader värderats till:

Kvarnhus	8.000:-- kr.
Bostadshus	3.000:-- "
Såghus	600:--
Ladugård	3.000:--
Svin- och brygghus	500:--
Visthusbod	600:--
Vedbod	300:--
Kvarnstall	200:--
Virkeslada	600:-- 16.800:-- kr.

Taxeringsvärdet å byggnaderna var 34.000:-- kr.,

återstår alltså 17.200:-- kr. Läggas härtill värdet av natur-

vattenkraften erhålles $17200 \div 3800 = 21.000:--$ kr. som värde å den utbyggda vattenkraften, vilket motavarar c:a 725:-- kr. pr hkr.

Sammanställning av de olika beräknade värdena på vattenkraften.

Enligt första sättet 24.000:-- kr. motsv. 800:-- kr. pr hkr.

"	andra	"	24.800:--	"	"	825:--	"	"	"
"	tredje	"	12.575:--	"	"	420:--	"	"	"
"	fjärde	"	21.000:--	"	"	700:--	"	"	"

Det första sättet torde vid ifrågavarande fall giva de rättaste värdena, varför vattenkraften åsättes ett värde av 24.000:-- kr. ~~maximalt mellanvärdet~~

Ersättning.

Enligt 9 kap. 5 och 6 §§ skall hela kvarnen och sågen lösas jämte kvarnstall, så ock ersättning givas för minskat värde å ladugård och svinhus samt för alla inventarier och vattenhjul. För vattenkraften skall enl. 9 kap. 48 § ersättning givas med fulla värdet och hälften därutöver.

Ersättningens storlek blir sålunda:

För vattenkraft	24.000:--
ökning 50 %	12.000:--
" byggnader	10.050:--
" inventarier och vattenhjul	<u>7.825:--</u>
	53.875:-- kronor

Kvarnhus, såghus, kvarnstall, vattenhjul, samtliga inventarier i kvarn och såg jämte vattenbyggnaderna tillfalla torrlägningsföretaget. Borttagning av dammen skall verkställas av detta. Fallhöjden nertill $\div 1,00$ tillfaller även sökandena. Prövning av företagets laglighet.

Fallhöjden kommer att minskas från 3.5 m. till 1.9 m. Denna återstående fallhöjd kan ej anses värdelös, då den kan sammanslås med spånhyvelfallet nedanför och erhålles då en fallhöjd av c:a 3 m. Anläggningarna böra då flyttas ner till ungefär det ställe, där spånhyveln nu ligger. Den återstående fallhöjden bör därför räknas som outbyggd.

Återstående 9 mån. kraft $10 \cdot 0.9 \cdot 1.9 = 17$ hkr.

Värdesättes kraften med 120:-- kr. pr hkr., blir värdet på den kvarvarande fallhöjden 17 . 120 = 2.000:-- kr.

Värdet på byggnader och inventarier m.m. kommer att minskas om driften ej. fortsättes, vilket knappast torde ske. Möjligen kan man tänka sig att anläggningarna flyttas eller motor insättes. För säkerhets skull räknas med det förra alternativet. Värdet på en del byggnader och inventarierna kommer således att minskas.

Antages följande värdeminskningar:

Kvarnhus från	8.000:--	till	2.400:--	(30 %)	=	5.600:--
Såghus	"	600:--	"	180:--	"	= 420:--
Ladugård	"	3.000:--	"	2.000:--	(67 %)	= 1.000:--
Svin- och brygghus	"	500:--	"	250:--	(50 %)	= 250:--
Kvarnstall	"	200:--	"	60:--	(30 %)	= 140:--
Vattenhju-len	"	700:--	"	140:--	(20 %)	= 560:--
Inventarier	"	7.125:--	"	3.500:--	(ca. 50%)	= 3.675:--
						11.645:--

Nytan av företaget efter avdrag av kostnaderna för detsamma skall enligt 7 kap. 38 § alltså vara följande:

Värde å vattenkraft	24.000:--	
100 % tillägg å d:o	24.000:--	
Värdeminskning å byggnader och inventarier	11.645:--	59.645:--
Avgår för värde å kvarvarande fallhöjd		2.000:--
Återstår kronor:		57.645:--

Stockholm den 22. juli 1930.

J. H. Thins
Redovisad den 25 Augusti 1930
Kontrollant Robert Johansson